

20.02.2024

POL-2024-6529

Oikeusministeriö

viite: VN/32207/2022 Hallituksen esitys etäyhteyksien edistämisestä oikeudenkäynneissä

Poliisihallituksen lausunto

1 Yleisesti

Poliisihallitus kannattaa etäyhteyksiä koskevan lainsäädännön selkeyttämistä ja yhtenäistämistä.

Erityisesti istunnot, joissa tarvitaan poliisin läsnäoloa eri rooleissa, on poliisin kannalta tarkoituksenmukaisempaa järjestää yhdenmukaisemmin. Tällöin poliisi myös pystyy ohjeistamaan henkilöstöään yhdenmukaisemmista menettelyistä ja varustamaan poliisiasemat laadukkailla, toimivilla ja tietoturvalisilla tietoliikenneyhteyksillä etäyhteyksien muodostamiseksi. Nykyisellään esimerkiksi vangitsemisoikeudenkäynnit on saatu kattavasti etäyhteyksin toteutettua, mikä on vangin kuljettamisen ja viranomaisten resurssien käytön osalta kannatettava vaihtoehto.

Poliisihallitus toivoo, että kansallisessa sääntelyssä huomioitaisiin kansanvälisen sääntelyn tuomat poikkeukset kuulemisiin. Näitä koskevien kirjausten tulisi olla mahdollisimman selkeästi kansallisessa laissa ottaen huomioon, kuinka yleistä ihmisten liikkuminen maasta toiseen on.

Lisäksi rikoslaissa mainitut rangaistussäännökset on ulotettava koskemaan myös etäyhteyksien kautta käytäviä tilaisuuksia.

2 Mitä mieltä olette ehdotetuista pykälistä, jotka koskevat tuomarin osallistumista oikeudenkäyntiin etäyhteydellä (OK 2:15-16)?

Poliisihallituksella ei ole lausuttavaa näistä pykälistä.

3 Mikä on mielipiteenne etäoikeudenkäynnin julkisuutta koskevasta pykälästä (OK 2:17)? Pidättekö asianmukaisena, että julkisuuden toteuttamisen keinot jätetään tuomioistuimen harkintaan?

Poliisihallitus toteaa, että oikeudenkäynnin julkisuutta koskeva säännösehdotus on yksinkertainen ja selkeä. Se korostaa velvollisuutta toteuttaa julki-

suusperiaatetta oikeudenkäynnissä. Poliisihallitus pitää tarkoituksenmukaisena, että tuomioistuin harkitsee itse, miten se toteuttaa julkisen oikeudenkäynnin toteutumisen etäyhteyden välityksellä.

4 Mitä mieltä olette todistelun vastaanottamista etäyhteydellä koskevan momentin (OK 17:52.1) lisäedellytysten kumoamisesta? Mielenpiteenne ilman näköyhteyttä tapahtuvaa kuulemistä koskevista momenteista (OK 17:52.2-3)?

Poliisihallitus haluaa tuoda esille, että teknisten yhteyksien turvallisuus ja kuultavan fyysinen turvallisuus ovat seikkoja, joihin on kiinnitettävä huomiota, kun pohditaan todistelun vastaanottamista etänä.

Todistelun vastaanottamisessa yhtenä tarkkailtavana osana on myös non-verbaalinen viestintä, joten tapauskohtainen harkinta on välttämätöntä.

On myös huomioitava etäyhteyden osalta ympäristön vaikutusmahdollisuudet kuultavaan, joten tapauskohtainen harkinta on välttämätöntä.

5 Mitä mieltä olette ehdotetuista oikeudenkäymiskaaren ja rikosoikeudenkäyntilain pykälistä, joiden nojalla asianosaisen osallistuminen oikeudenkäyntiin voitaisiin määrätä toteutettavan etäyhteyden välityksellä (OK 12:8.5 ja ROL 8:13.5)?

On havaittavissa rikoslaissa rangaistavia tekoja, joissa asianosaisten määrä, erityisesti asianomistajan asemassa olevia, voi olla useita kymmeniä, satoja, tuhansiakin henkilöitä. Siksi tällaisten oikeudenkäyntien järjestämisen osalta tapauskohtaisen harkinnan perusteella olisi muutos lainsäädäntöön suotava.

Asian laadusta riippuen vaihtoehtoisena voisi olla määrätä henkilö osallistumaan etäyhteydellä toisesta tuomioistuimesta tai muun viranomaisen luota kuultavaksi, mikäli tuomioistuin on ennakkoon sopinut järjestelyistä muun viranomaisen kanssa.

Lisäksi Poliisihallitus pitää kannatettavana, että yhteiskunta pystyy tarjoamaan etäyhteyksimahdollisuuspaikan myös niille henkilöille, joilla ei ole osamista tai laitteita etäyhteyksien käyttämiseen.

6 Mitä mieltä olette pakkokeinojen ja poissalon seuraamusten käyttöalan laajentamisesta koskemaan etäyhteydellä tapahtuvaa valmisteluistuntoa (OK 5:15 d ja ROL 7:14 a kumoaminen) ja kattamaan osallistumisen etäyhteydellä myös muualta kuin toisessa tuomioistuimessa tai muun viranomaisen luona (OK 12:8.4 ja ROL 8:13.4)?

Poliisihallitus kannattaa ehdotusta.

Omalta laitteelta yhteyden ottamisen osalta on huomioitava, että muut tuntemattomaksi jäävät henkilöt voivat seurata istuntoa etäyhteyden päässä. Tämä on tietysti tiedostettu riski, jota ei oikeastaan voida hallita.

7 Mielipiteenne etäyhteyden käyttöalan laajentamiseen koskemaan tunnustamisoikeudenkäyntiä (ROL 8:13.5 kumoaminen)?

Poliisihallitus kannattaa ehdotusta.

8 Onko teillä muuta lausuttavaa esityksen johdosta?

Huomioitava lausunnossa henkilön sijainti valittaessa etäyhteys kommunikoinnin välineeksi. Henkilöt eivät välttämättä osaa itse kertoa olevansa ajankohdan aikana esimerkiksi ulkomailla.

Varmistettava, että rikoslain rangaistussäännökset koskevat tarvittavilta osin myös etäyhteyksin käytäviä prosesseja koko rikosprosessiketjun aikana.

Huomioitava myös istuntoja avustavien henkilöiden osallistuminen etänä, esimerkiksi tulkit.

poliisijohtaja

Sanna Heikinheimo

poliisitarkastaja

Anna-Riina Korteniemi

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 20.02.2024 klo 15:54. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaimosta.

Liitteet

Jakelu

Oikeusministeriö

Tiedoksi